

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

УДК 7.012

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-1012-1023](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-1012-1023)

Греськова Валентина Вікентіївна кандидат педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький, <https://orcid.org/0000-0002-0132-8361>,

Халайцан Володимир Петрович кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький, <https://orcid.org/0000-0001-5333-9604>,

Піддубна Оксана Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-5937-0677>

Шматлай Уляна Андріївна студентка, Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0001-9934-4377>

Дзигаленко Людмила Миколаївна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогічних наук, професійної та початкової освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-9844-7932>

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН ЯК ПРОБЛЕМА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

Анотація. У статті досліджено сутність графічного дизайну та визначено історію його трансформації у різні часи. Визначено, що історія поняття «дизайн», сягає корінням у найдавнішу цивілізацію людства. Найперші теорії про естетичні критерії та співвідношення краси і

корисності походять від стародавніх греків. Зазначено, що головним завданням графічного дизайну або як його ще інколи називають «комунікаційного дизайну» є формування інформаційного середовища для суспільства. Проаналізовано, що дизайн – це багатофункціональне явище, яке поєднує в собі логічний та художній аспекти. Розглянуто основні види творчості в дизайні, а саме: індустріальний, графічний дизайн, дизайн архітектурного середовища, ландшафтний дизайн, фітодизайн. Обґрунтовано, що графічний дизайн – це сфера діяльності, що стрімко розвивається і знаходить застосування у багатьох сферах: логотипи, фірмовий стиль, зовнішня реклама, друкована продукція. Підкреслено, що головними ознаками сучасного графічного дизайну є: яскравість; розбитий текст; шрифт як ілюстрація; глюк»; деконструйований об'єкт. Охарактеризовано основні стилі графічного дизайну у різні часи, а саме: Вікторіанський стиль, стиль Ар-нуво, Модернізм, Ар-деко, Дадаїзм, Кітч, Пізній модернізм, Постмодернізм, Вінтаж, Оп-арт, Поп-арт, Digital-дизайн, Неомодернізм, Інфографіку, Мінімалізм, Леттеринг. До основних проблем графічного дизайну в мистецтвознавстві, віднесено: візуальну екологічність, яка впливає на людину фізично, психологічно та семіотично; занадто швидко цифровізацію та діджиталізацію; суб'єктність візуальної ідентифікації; сучасну орієнтація графічних дизайнерів на закордонні мотиви при створенні проєктів, що призводить до зменшення використання національних мотивів; раціональне врахування потреб різних категорій населення при створенні дизайну графічних об'єктів.

Ключові слова: дизайн, графічний дизайн, мистецтвознавство, графіка, стиль.

Greskova Valentyna Vikentiivna Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Honored Artist of Ukraine, Head of the Department of Fine Art, Decorative-Applied Arts and Technology, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, <https://orcid.org/0000-0002-0132-8361>

Khalaitzan Volodymyr Petrovych Candidate of Art History, assistant Professor of the Department of Fine Art, Decorative-Applied Arts and Technology, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Khmelnytskyi, <https://orcid.org/0000-0001-5333-9604>,

Piddubna Oksana Mykhailivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor, Head of the Department of Fine Arts and Design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-5937-0677>

Shmatlai Uliana Andriivna Student, Kyiv University after Boris Grinchenko, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0001-9934-4377>

Dzyhalenko Liudmyla Mykolayivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Pedagogical Sciences, Vocational and Primary Education, Communal Institution of Higher Education «Vinnytsia Academy of Continuing Education», Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0001-9844-7932>

GRAPHIC DESIGN AS A PROBLEM OF ART HISTORY

Abstract. The article examines the essence of graphic design and the history of its transformation at different times. It has been determined that the history of the concept of «design» has its roots in the most ancient civilization of mankind. The earliest theories about aesthetic criteria and the relationship between beauty and utility come from the ancient Greeks. It is noted that the main task of graphic design, or as it is sometimes called «communication design», is to form an information environment for society. It is analyzed that design is a multifunctional phenomenon that combines logical and artistic aspects. The main types of creativity in design are considered, namely: industrial design, graphic design, architectural environment design, landscape design, phytodesign. It is substantiated that graphic design is a rapidly developing field of activity which is used in many areas: logos, corporate identity, outdoor advertising, printed materials. It is noted that the main features of modern graphic design are: brightness; broken text; font as illustration; glitch; deconstructed object. The main styles of graphic design at different times are characterized, namely: Victorian style, Art Nouveau style, Modernism, Art Deco, Dadaism, Kitsch, Late Modernism, Postmodernism, Vintage, Op Art, Pop Art, Digital Design, Neo-Modernism, Infographics, Minimalism, Lettering. The main problems of graphic design in art history include: visual environmental friendliness, which affects people physically, psychologically, and semiotically; too rapid digitalization and digitalization; subjectivity of visual identification; graphic designers' modern orientation towards foreign motifs when creating projects, which leads to a decrease in the use of national motifs; rational consideration of the needs of different categories of the population when creating graphic object design.

Keywords: design, graphic design, art history, graphics, style.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день у зв'язку зі швидким інформаційним розвитком та діджиталізацією актуальним є

графічний дизайн, адже все, що нас оточує: книги, різноманітні пакування, реклама, біг-борди, веб-сайти та багато чого іншого, все це розробляється та створюється з його допомогою. Графічний дизайн в сучасному суспільстві є інструментом для формування різного роду візуального контенту. Він відображає особливу форму естетичного та творчого мислення дизайнера, який постійно прагне до досконалості та розвитку своєї майстерності і креативності.

З того часу як виник графічний дизайн він зазнав суттєвих змін та трансформувався у потужний інструмент з допомогою якого можна створювати різного роду шедеври. В сучасному світі його неможливо уявити без застосування цифрових технологій. Головним завданням графічного дизайну або як його ще інколи називають «комунікаційного дизайну» є формування інформаційного середовища для суспільства.

Ті процеси, які сприяли розвитку цього виду мистецтва призвели до створення єдиних його стандартів. Ці стандарти передбачали однакові підходи до вирішення комунікації та схожі засоби проектування. Проте в останні роки прослідковується активний розвиток графічного дизайну з акцентуацією на особливості національної культури. А отже, потрібно звернути увагу на те, що сучасний графічний дизайн впливає на формування національних образів та свідомості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив виявити, що дослідженню проблематики графічного дизайну присвятили свої роботи: О. Гоноцька, О. Гладун, В. Даниленко, А. Король, В. Победіна, Н. Сбітнева. Формування та розвиток українського дизайну аналізували: Є. Антонович, А. Бровченко, В. Косів, С. Прищенко.

Мета статті полягає у обґрунтуванні сутності графічного дизайну та розгляду історії його трансформації; виявленні основних проблем графічного дизайну в руслі мистецтвознавства.

Виклад основного матеріалу. Щоб зрозуміти реальні проблеми розвитку сучасного графічного дизайну в межах мистецтвознавства, необхідно розглянути його тісний зв'язок із соціальними процесами і тенденціями, які характеризують становлення сучасної культури. В останні роки почали активно з'являтися нові поняття, які пов'язані з дизайном, а саме: промислове мистецтво, технічна естетика, художній дизайн, графічний дизайн. Вони мають близьке семантичне значення, але найбільш поширеним сьогодні є графічний дизайн. У минулому графічний дизайн і дизайн були синонімами, як з точки зору виразності, так і з точки зору метафоричного мислення. З появою комп'ютера стиль дизайнерської роботи став більш динамічним, оригінальним, іноді агресивним і штучним.

Історія сфери творчої діяльності людини, яку ми наразі називаємо «дизайн», сягає корінням у найдавнішу цивілізацію людства. Найперші теорії про естетичні критерії та співвідношення краси і корисності походять від стародавніх греків – Сократа, Арістіппа, Платона, Аристотеля, Протатона. У цивілізованому світі сучасне уявлення про дизайн асоціюється з широким спектром творчої діяльності людини. Це і реклама, і поліграфія, і екологічний та промисловий дизайн виробів, і предметний дизайн в інформаційному середовищі Інтернету, і дизайн сайтів, і індустрія моди. Основна ідея цієї сфери діяльності полягає в поєднанні естетичних принципів і функціональних завдань в одному дизайні [1].

На рубежі XX і XXI століть мистецтво дизайну стало комплексним завданням, спрямованим на організацію і зміну середовища проживання людини. З цієї точки зору дизайн сьогодні розглядається як комплексна творча, наукова і практична діяльність, що здійснюється з метою створення естетично цілісних умов у середовищі, в якому живе сучасна особистість з її емоційними, соціальними, політичними, інформаційними та технологічними змінами.

Дизайн – це багатофункціональне явище, яке поєднує в собі логічний та художній аспекти. У свою чергу, художнє рішення в дизайні також має дві тенденції: або продовжує традиційний вектор розвитку форми, або свідомо порушує ці формальні принципи, визначаючи нові напрямки і лінії розвитку. Тому специфіка дизайну як виду самостійної творчої діяльності полягає в постійному оновленні засобів візуалізації ідеї та активному пошуку нової художньої мови для її максимальної популяризації, а отже, важливого значення набуває питання гармонійних колірних співвідношень [2, с. 55].

Сучасними видами творчості в дизайні є:

1. Індустріальний (промисловий) дизайн становить основну групу в галузі дизайнерської діяльності, звідси бере початок дизайн як «промислове мистецтво».

2. Графічний дизайн – особлива форма естетичного і творчого мислення. Його межі постійно розширюються, зростає популярність професії дизайнерів-графіків у найрізноманітніших галузях культури і мистецтва.

3. Дизайн архітектурного середовища, який розділяють на дизайн інтер'єрів та дизайн зовнішнього архітектурного середовища. Дизайн інтер'єрів охоплює інтер'єри й обладнання громадських приміщень, житлового середовища та інтер'єри виробничих будівель. Під дизайном зовнішнього архітектурного середовища розуміють

міський дизайн (вуличні вивіски, система візуальних комунікацій).

4. Ландшафтний дизайн – коли йдеться про невеликі ділянки зелених насаджень, як правило, у високо урбанізованому середовищі пішохідних вулиць та міських центрів.

5. Фітодизайн як мистецтво складання зеленої композиції букета, мініатюрного саду або зеленого куточку в інтер'єрі [3].

Розглянемо, що собою уявляє графічний дизайн.

Термін складається двох понять «графіка» та «дизайн», які визначають його художню та комунікативну спрямованість.

Графіка (від грецького «graphiko», «grapho» – пишу, креслю, малюю) – вид образотворчого мистецтва, головним зображувальним засобом якого є однотонний малюнок, виконаний переважно на папері олівцем, пером, пензлем, вуглем або іншим матеріалом, можливо віддрукований потім поліграфічним способом, переважно на папері (естамп) [4].

Дизайн – це художнє конструювання та оформлення речей (знарядь праці, промислової продукції та інтер'єру). Мистецтво дизайну – художньо-конструкторська діяльність, спрямована на створення нових видів і типів виробів, які відповідали б вимогам суспільства (корисності, зручності в експлуатації, краси і т. ін.). Відповідна галузь мистецтва і наукового знання; технічна естетика [5].

Сьогодні графічний дизайн – це сфера діяльності, що стрімко розвивається і знаходить застосування у багатьох сферах: логотипи, фірмовий стиль, зовнішня реклама, друкована продукція тощо [6]. Поява у ХХ столітті сучасного мистецтва (без предметів, без образів) та стрімке завоювання повсякденного життя візуальними медіа змусило філософів переглянути класичне визначення образу. Сучасний графічний дизайн розширює свої художні засоби, які визначаються технічними можливостями комп'ютерного середовища і не можуть бути створені жодним іншим способом. Цифрові технології створюють світло, колір, форму і рух, природа яких не може бути досягнута традиційними живописними та графічними матеріалами [7]. Графічний дизайн як вид діяльності відноситься до художньої творчості, оскільки найвищою формою прояву художньої творчості є створення творів, що відкривають нові горизонти в галузі мистецтва.

На думку О. Гладун: «Графічний дизайн – це унікальне мистецтво, яке знаходиться одночасно у двох вимірах: образотворчості та проектності (художньому й раціональному). Сьогодні воно «організує простір і час у системі комунікації, стає над комунікацією», візуальною

мовою інформаційного суспільства. Мистецтво графічного дизайну багато в чому – мистецтво одного дня, яке створює візуальний простір сучасної людини» [8, с. 47].

В. Лесняк вважає, що графічний дизайн – це «візуальний комунікатор», який реалізує при проектуванні безліч систем і об'єктів: знаків, візуальних комплексів, ідентифікацій (створення фірмових стилів), рекламних оголошень, плакатів, макетів журналів, упаковок, телевізійної і кінографіки, графіки машин, приладів тощо. Завдання графічного дизайну – проектування візуальних комунікацій і проектування самої візуальної мови. Графічний дизайн розвивається паралельно з усіма напрямками у мистецтві, тому його мова відповідає їх художній мові [9].

До головних ознак сучасного графічного дизайну відносяться:

- яскравість, наразі цей прийом набуває гіпертрофованого вияву, характеризується використанням яскравих, неонових, «кислотних» кольорів або радикально протилежних в кольоровій гамі тощо;

- розбитий текст, цікавий візуальний типографічний прийом, що створює дизайнер з тексту абстрактні форми, виокремлюючи як частковий об'єкт твору букви або фрази. Ідея теж не нова, підхоплена в українському мистецтві передусім концептуалістами (Одеський концептуалізм в Україні від 1950-х та до сьогодні) для того, щоб об'єднати повідомлення та зміст в дизайн, та зберегти дизайн насамперед наочним, ніж читабельним;

- шрифт як ілюстрація, характеризується використанням цифрових форм та форм літерами, для елемента ілюстрації, де зображення вписане у літеру або обіграти ним. Форма літери або цифри також може бути використана для того, щоб задати тему композиції;

- «глух», популярна тенденція у дизайні останні роки, це своєрідне «недосконале» зображення, уражене деконструкцією, із застосуванням якого зображення виглядає так, мов його руйнують певні цифрові перешкоди;

- деконструйований об'єкт, що характеризується використанням різких монохроматичних конструкцій, які містять і чорно-білу фотографію, так і яскраві кольори, рубані компоненти дизайну, зламані листові форми, дискретні просторові елементи в колажному вигляді. Їй властива відсутність гармонії, симетрії та систематичності. Скомпонований зовнішній вигляд відзначається непередбачуваністю та керованим хаосом [10].

Проаналізуємо як змінюватися стилі в графічному дизайні в різні роки.

1. Вікторіанський стиль (1820-1900 рр.). Вікторіанський стиль

отримав свою назву на честь коронації королеви Вікторії у 1937 р. і являв собою своєрідну реакцію суспільства на індустріалізацію. Всезагальна тяга до багатства спонукала до створення доступних побутових предметів, що виглядали як предмети розкоші [11].

2. Стиль Ар-нуво (1880-1910 рр.). Стиль Ар-нуво зародився в Англії у кінці XIX ст. як своєрідний бунт проти пронизаної духом минулого вікторіанської естетики і став найяскравішою творчою новацією в історії дизайну. Виразники нового стилю жадали здійснити революцію в кожній з областей дизайну і встановити стандарти, які відповідали б духу нової епохи [11].

3. Модернізм (1910-1940 рр.). Модернізм виник у результаті процесу індустріалізації і став провідним напрямом дизайну XX ст. На розвиток модернізму фундаментальний вплив справила ідея про те, що дизайн може служити інструментом для зміни суспільного устрою, створюючи красиві і зручні повсякденні товари. Зайва декоративність вважалася ознакою занепаду, акцент робився на простий, строгий дизайн. Головними рисами стилю стали прості строгі форми, гладкі покриття та мінімальне моделювання поверхні [11].

4. Ар-деко (1920-1930 рр.). Стиль, який згодом назвали Ар-деко, з'явився у Парижі у 20-х рр. XX ст. і став черговим підтвердженням кінця традиційного дизайну, але на відміну від абстрактного модернізму, в його основі лежала легкість і дружелюбність. Ар-деко запозичив свої стилістичні особливості з еkleктичного набору джерел, включаючи давньоєгипетську цивілізацію, примітивне мистецтво, сюрреалізм, футуризм, конструктивізм, неокласицизм, геометричну абстракцію, народну культуру і модернізм. Це поєднання витонченої естетики і флеру сучасності, атмосфера ексцентрики і фантазмагорії. Стиль оспівував подорожі, швидкість, розкіш, політ уяви [11].

5. Дадаїзм (1920 рр.). Дадаїзм зародився у Цюриху в період I-ї Світової війни як літературна течія та згодом поширився на інші види творчості. Його головна ідея – це відторгнення всіх форм мистецтва та існуючих бар'єрів, виробивши свою унікальну мову поезій, театру і графічного дизайну. Дадаїзм майже не позначився на промисловому дизайні чи архітектурі, проте здійснив великий вплив на графічний дизайн, особливо на книговидавництво [11].

6. Кітч (XIX друга половина XX ст.). Кітч (нім. Kitsch – халтурка, несмак, «дешевка») термін, що спочатку використовувався для позначення вульгарних зразків дизайну, які привабливо виглядали. Згодом кітч почав включати в себе елементи масової культури, такі як комерційна реклама і «дешева» література [11].

7. Пізній модернізм (1940-1980 рр.). Епоха пізнього модернізму формувалася на основі класичного, але без його жорстких догм. Поштовхом до розвитку стали досягнення в області фотографії та обчислювальної техніки, що перевернули світ поліграфії і типографіки та змінили образ графічного дизайну. Пізній модернізм відкидав віджилі старі ідеї і формував нові, шукаючи стиль «сучасного дня», що призвело до формування різних течій. Загальним був перегляд ролі зображень, що перестали бути описовими і часто замінювались фотографією і фотомонтажем [11].

8. Постмодернізм (1970-1980 рр.). Постмодернізм виник як реакція дизайнерів на раціональний модернізм. Він поєднував різноманітні і навіть протилежні художні явища, об'єднані тільки їх протиставленням модернізму, точніше, стерильності естетики геометричних форм, від якої втомилися і професійні дизайнери, і рядові споживачі [11].

9. Вінтаж (1950-1980 рр.). Під терміном «вінтаж» розуміють певний предмет, типову річ свого часу, що несе в собі особливі унікальні стильові тенденції епохи чи культури минулого. Типовим прийомом цього стилю є штучне зістарювання фотографій та образів. Однією з найпоширеніших технік старіння стала сепія [11].

10. Оп-арт – це стиль мистецтва і графіки, що виник в Європі у 60-х рр. Йому передували багатовікові трансформації у зображувальному мистецтві та розвиток нейропсихологічної науки. Оп-арт спирається на особливості візуального сприйняття: зображення існує не тільки на полотні, але й у дійсності: в очах і уяві глядача. Завдання оп-арту – обдурити око, спровокувати його на помилкову реакцію і викликати неіснуючий образ [11].

11. Поп-арт (60-ті рр. ХХ ст.). Поп-арт виник на противагу абстрактного живопису, що вважався занадто складним і елітарним. Чарівність поп-арту полягала в тому, що він поетизував повсякденність сучасного суспільства, змусив побачити у виробах масового виробництва красу, для якої не існувало відмінностей між високою і масовою культурою [11].

12. Digital-дизайн (з 1984 р.). Цифрова епоха в дизайні розпочалася у 1984 р., коли з'явився перший настільний персональний комп'ютер Apple Macintosh, що здійснив справжню революцію в традиційному багатовіковому мистецтві дизайнерів та інженерів. Дизайнери отримали новий інструментарій у вигляді графічних редакторів і програм верстки, що значно спростило роботу і суттєво скоротило час від початкового задуму до створення реального прототипу [11].

13. Неомодернізм (початок ХХІ ст.). Неомодернізм є логічним

продовженням попередніх варіацій «модерну»: авангардного модерну, модернізму, постмодерну. І так само як кожен із них, представляє собою певне поєднання форми і змісту. Неомодернізм позначає суттєво оновлену естетику, що витікає з Баухаузу та Швейцарського модернізму. Для цього стилю характерні лаконічність, економія виразних засобів, функціональність і стримана вишуканість [11].

14. Інфографіка (кінець ХХ ст.). Потреба в інфографіці – візуальному представленні інформації, гостро постала в 2000-х рр. в умовах колосального зростання інформаційних потоків. Однак, універсальна символічна система, що використовується сучасними дизайнерами для створення інфографічних ілюстрацій, схем і графіків, була розроблена ще у 1920-их рр. О. Нейратом, а витoki має ще із прадавніх наскельних нарисів. Особливістю інфографіки є здатність доносити максимальну кількість інформації в короткі терміни, в оригінальному і привабливому вигляді, використовуючи мінімальний простір [11].

15. Мінімалізм (ХХ ст.). Термін «мінімалізм» вперше з'явився у середині 1960-х рр. у Нью-Йорку для позначення скульптурних робіт окремих тогочасних художників на протигагу панівному тоді абстрактному експресіонізму. В наші дні цей термін використовується в найрізноманітніших сферах: від моди і музики, до дизайну і архітектури. Мінімалізм втілює ідею прагнення до простоти в умовах надлишкових об'ємів інформації і дозволяє поставити на перше місце в дизайні зміст і сенс [11].

16. Леттеринг (ХХ ст.). Стиль «леттеринг» – це зовсім не шрифт. Це унікальна добірка букв і буквених поєднань, намальованих і створених для одного конкретного проєкту. Леттеринг був популярний у часи Ренесансу, не менш актуальним є і у цифрову епоху. Адже позбавляє дизайн традиційних обмежень, надає експресивності та дозволяє максимально виразити індивідуальність автора [11].

Таким чином, ми бачимо, що стилі в графічному дизайні змінювалися по декілька разів протягом століття. На нашу думку це пов'язано із запитом суспільства та модою.

Що стосується основних проблем графічного дизайну в мистецтвознавстві, то до них ми виокремлюємо наступні:

- Візуальна екологічність, яка впливає на людину фізично, психологічно та семіотично.
- Занадто швидка цифровізація та діджиталізація.
- Суб'єктність візуальної ідентифікації.

- Сучасна орієнтація графічних дизайнерів на закордонні мотиви при створенні проєктів, що призводить до зменшення використання національних мотивів. На нашу думку, особливо в умовах війни це є неприпустимим.

- Раціональне врахування потреб різних категорій населення при створенні дизайну графічних об'єктів.

Висновки. Виходячи з вище сказаного, ми дійшли висновку, що сукупність особливостей сучасного етапу розвитку графічного дизайну, розширення творчого та концептуального аспектів цієї діяльності та поява нових важливих соціальних завдань вимагають поєднання досвіду професіоналів різних напрямів дизайну, інтеграції проектного та художнього аспектів розробки графічних моделей для вирішення технічних та творчих завдань. Зі свого боку, дизайнер повинен не тільки передати набір інформації за допомогою графічних засобів, але й раціонально вписати їх в існуючі умови і спосіб мислення цільової аудиторії. Він повинен володіти всіма методами графічного дизайну та інструментами візуальної комунікації.

Література:

1. Лопухова С. О. Дизайн – мистецтво художника і розрахунок аналітика. *Технологія і техніка друкарства*. 2011. Вип. 2. С. 153–158.
2. Харченко В. Проблеми колірної гармонії у контексті графічного дизайну. *Збірник наукових праць Української академії мистецтва*. 2013. Випуск 20. С. 54–59.
3. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: підручник. Київ: Кондор, 2006. 492 с.
4. Вискварка Я. Сутність та становлення візуальної мови графічного дизайну в Україні. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2018. №2. (випуск 39). С. 234–242.
5. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
6. Гладун О. До проблеми візуальної мови графічного дизайну України. *Вісник Харківської державної академії дизайну та мистецтва*. 2009. № 5. С. 42–46.
7. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник. Харків: ХДАДМ, 2003. 320 с.
8. Гладун О. Д. Глобалізаційний і національний вектори розвитку графічного дизайну України. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2007. Випуск 7. С. 45–49.
9. Король М. А. Теоретичні аспекти поняття «графічний дизайн». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2013. Випуск 108.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_21
10. Осипчук М. В., Басанець О. П., Прокопівнюк Н. М. Полістилізм у сучасному українському графічному дизайні. *Технології та дизайн*. 2021. № 1 (38). С. 1-9.
11. Денисенко С. М. Стилi графічного дизайну: довідник. Київ: НАУ, 2021. 56 с.

References:

1. Lopukhova S. O. (2011). Dizain – mystetstvo khudozhnyka i rozrakhunok analityka [Design is an artist's art and an analyst's calculation]. *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva – Technology and printing techniques*. Vyp. 2, 153–158.
2. Kharchenko V. (2013). Problemy kolirnoi harmonii u konteksti hrafichnoho dyzainu [Problems of color harmony in the context of graphic design]. *Zbirnyk naukovykh prats Ukrainskoi akademii mystetstva – Collection of scientific works of the Ukrainian Academy of Art*. Vypusk 20, 54–59.
3. Kulenko M. Ya. (2006). *Osnovy hrafichnoho dyzainu [Graphic design basics]: pidruchnyk*. Kyiv: Kondor.
4. Vyskvarka Ya. (2018). Sutnist ta stanovlennia vizualnoi movy hrafichnoho dyzainu v Ukraini [The Essence and Formation of the Visual Language of Graphic Design in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Serii: Mystetstvoznavstvo – Scientific notes. Series: Art History*. 2. (vypusk 39), 234–242.
5. Busel V. T. (2009). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movu [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]*. Kyiv: Irpin: VTF «Perun».
6. Hladun O. (2009). Do problemy vizualnoi movy hrafichnoho dyzainu Ukrainy [On the problem of visual language of graphic design in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu ta mystetstva – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Art*, 5, 42–46.
7. Danylenko V. Ya. (2003). *Dyzain [Design]: pidruchnyk*. Kharkiv: KhDADM.
8. Hladun O. D. (2007). Hlobalizatsiinyi i natsionalnyi vektory rozvytku hrafichnoho dyzainu Ukrainy [Globalization and National Vectors of Graphic Design Development in Ukraine.]. *Ukrainske mystetstvoznavstvo: materialy, doslidzhennia, retsenzii – Ukrainian art history: materials, research, reviews*. Vypusk 7, 45–49.
9. Korol M. A. (2013). Teoretychni aspekty poniattia «hrafichnyi dyzain» [Theoretical aspects of the concept of «graphic design»]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*. Vypusk 108.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_21
10. Osypchuk M. V., Basanets O. P., Prokopyvniuk N. M. (2021). Polistylizm u suchasnomu ukrainskomu hrafichnomu dyzaini [Polystylism in contemporary Ukrainian graphic design]. *Tekhnolohii ta dyzain – Technology and design*. 1 (38),1-9.
11. Denysenko S. M. (2021). *Styli hrafichnoho dyzainu [Graphic design styles]: dovidnyk*. Kyiv: NAU.